

Adres

Ridderspoorweg 129
1032 LL Amsterdam

Contact

+31202236184
mail@popupcity.net
popupcity.net

Datum

8 februari 2022

Plan van aanpak placemaking Sixhaven

Rust, natuur en ontmoeten in de groene
entree van Noord.

Inhoudsopgave

1. Visie en programma	2
1.1. Fundament	2
1.2. Concept-programma	3
2. Eigenaarschap en empowerment	4
3. Ervaring, buurt en stadsdeel	5
3.1. Lokaal geworteld	5
3.2. Ervaring	5
4. Beheer	5
5. Doelmatigheid en meten	6
5.1. Doelmatige invulling	6
5.2. Meetinstrumenten	6

1. Visie en programma

Op een van de mooiste plekken van de stad, omgeven door water en op steenworp afstand van Amsterdam CS, ligt de Sixhaven. Hier ligt een mooie kans om een tijdelijke waardevolle groene verblijfsplek voor directe omgeving, voor Noord en voor de stad te maken — tussen oude en nieuwe buurten en tussen bestaande tuinen, parken en culturele plekken. Het voetpad over de Willem I-sluis is iconisch en zorgt automatisch voor een *slow down*. Hier begint de zo kenmerkende rust van Noord. Momenteel zijn een aantal mooie initiatieven op deze plek actief. Die moeten we koesteren. Samenhang ontbreekt echter, waardoor een chaotisch en rommelig beeld ontstaat en het gebied niet aantrekkelijk is als verblijfsplek of inclusieve plek voor activiteiten door nieuwe groepen. Wij zien het als de belangrijkste opgave om ruimtelijke samenhang aan te brengen vanuit een bredere visie en zo het gebied open te stellen voor nieuwe verbindingen, ontmoetingen en activiteiten. Die visie vormt zich rondom de belangrijkste waarden in het gebied en de huidige initiatieven. De belangrijkste waarden in het gebied zijn rust, natuur en ontmoeting. We willen een fijne, natuurlijke verblijfsplek creëren die een podium vormt voor experiment, initiatief en programma's op het snijvlak van groen, eten en cultuur. Van vijf thematuinen — moestuin, hondentuin, timmertuin, eettuin en speeltuin — naar één gezamenlijke voortuin van Noord. Stip op de horizon is het 750-jarige bestaan van de stad in 2025. Dan is deze plek een showcase van wat Noord is en verbindt: een inspirerende groene oase in het hart van de stad.

Waarom deze richting?

- > De direct omwonenden — informeel verenigd in de Voortuin van Noord — willen een groene en open invulling van het gebied. Deze bewoners zijn grotendeels de huidige initiatiefnemers en hun perspectief weegt daardoor mee. De huidige initiatieven gaan over rust, natuur en ontmoeting. Toekomstige inzet op deze plek moet daar volgens ons op aansluiten om de onderlinge verstandhouding goed te houden.
- > De behoefte aan waardevolle beleefbare groene ruimte is Amsterdam-breed groot. Gelijkijdig neemt het aantal groene plekken in de stad af. De kans die tijdelijkheid biedt om groen met uitstraling te creëren moet optimaal benut worden.
- > Landscaping is de *missing link* tussen de bestaande initiatieven, brengt ze naar een hoger niveau en opent de mogelijkheden voor verbinding met andere groepen. We willen allereerste een plek creëren waar mensen graag willen zijn. Daardoor wordt het makkelijker om succesvolle activiteiten te organiseren.
- > Voor groen wordt gestreden in Noord. Natuurlijke groene plekken zijn bij uitstek inclusief en worden breed gewaardeerd. Daarnaast daagt groen uit tot samen maken. In Amsterdam-Noord maken veel mensen en groepen zich hard voor groen. Op deze plek, in de entree van het stadsdeel, kunnen we vanuit programma een hub rondom deze energie creëren.

1.1. Fundament

Huidige initiatieven staan centraal, maar die willen we beter landschappelijk verbinden zodat een totaal ontstaat. Bijna alle omwonenden en betrokkenen die we hebben gesproken geven aan graag bomen te willen, maar die kunnen hier niet in de grond geplant worden. Daarom hebben we het concept van een pop-up-stadskwekerij bedacht als toevoeging op en verbinding van bestaande initiatieven. De komende

jaren kweken we met bewoners onder leiding van inspirerende experts fruitbomen en struiken – in bakken – en leggen we een serie ecologische bijen- en vlindertuinen aan, zodat een prettige en biodiverse verblijfsplek ontstaat. Alles wat gekweekt wordt is later op een andere plek in Noord inzetbaar. Zo kweken we hier de groene toekomst van Amsterdam-Noord en realiseren we een ‘groen podium’ voor allerlei activiteiten op deze plek.

1.2. Concept-programma

Dit concept biedt een kapstok voor tal van activiteiten en interventies die aansluiten op de visie en zorgen voor een duidelijke positionering van deze plek als programmalocatie in Noord. Het onderstaande mogelijke programma is opgebouwd rondom de drie thema’s *samen kweken*, *beter eten* en *groen podium*. Het is bedoeld als inspirerend kader voor buurtbewoners, huidige en toekomstige initiatiefnemers en andere enthousiaste partijen om mee te doen.

Samen kweken

- > Pop-up-stadskwekerij. Fruitbomen, -struiken en notenbomen worden opgekweekt in bakken. Er ontstaat een tijdelijk eetbaar park dat uit elkaar kan worden gehaald als er andere plannen met dit gebied zijn. Doel is bestaande initiatieven landschappelijk verbinden én gelijktijdig vormgeven aan de natuurlijke toekomst van Noord. We zouden dit graag samen met De Gezonde Stad doen.
- > Bijen en vlindertuinen. Een serie borders die voor structuur in de tuin zorgen en tevens een ecologische kwekerij van kleine inheemse planten vormen, geïnspireerd door de Miracle Garden van kunstenaar Elsbeth Diederix in het Erasmuspark. Logische partners zijn DOCK-jongeren centrum De Valk of het Clusius College. Via Facebook-groepen als Familie Noord, Vliegenbos en Noord ontmoet Noord roepen we enthousiastelingen op voor aanleg en beheer. **5.1, 2, e** heeft deelname aan dit programma onderdeel toegezegd.
- > Bomencamping. Het Ingenieursbureau zoekt af en toe plek om bomen die tijdelijk moeten verhuizen vanwege de kadeversterkingsoperatie in de binnenstad tijdelijk elders te huisvesten (in bakken). We onderzoeken of we bomen kunnen overnemen van de Floriade 2022 die in april wordt gehouden.
- > Tuinders-doe-dagen. We willen voor aanleg en onderhoud van de tuinen werken met vrijwilligers uit de omliggende buurten. We organiseren dagen waarop ze gezamenlijk dingen aanpakken.
- > Plantenmarkt. Met aanvullend een stekjesmarkt, workshops planten vermeerderen en een informatiemarkt over alle DIY-groenprojecten in Noord in samenwerking met Natuurgebied Noord en biologische kwekerijen Noorderbloemen en Sprinklr.

Beter eten

- > Pop-up-foodmarkt. Groente-pick-up-markt van de Boeren & Buren-buurderij gekoppeld aan Helen’s Free Food Market en plant-based proeverij met **5.1, 2, e** van The Farm Kitchen voor basisscholen.
- > Vrijheidsdiner aan de ronde tafel met Amsterdams Comité 4 en 5 mei en **5.1, 2, e, e**
- > Bouw van een gemeenschappelijke (verplaatsbare) pizzaoven. Dit is een mooie toevoeging aan de Gallische tafel en is daarna de perfecte plek voor kinderfeestjes.
- > Installatie van een kleine koffiekiosk in samenwerking met **5.1, 2, e** die nu al af en toe koffie verkoopt vanuit een mobiel punt. Als locatie denken we aan de plek waar de nieuwe fietsbrug over het

Noordhollandsch Kanaal landt.

- > Gallische toversoop. Eens per kwartaal nodigen we alle betrokkenen en geïnteresseerden uit aan de Gallische tafel met soep. Oude en nieuwe initiatiefnemers delen kort updates (procesproject).

Groen podium

De tuinen en kwekerij geven een podium voor kleine culturele activiteiten, vooral georganiseerd door externe partijen.

- > Terugkerend cultureel programma rondom performance en akoestische muziek rondom drie momenten die voor de tuin belangrijk zijn: IJsheiligen, de langste dag van het jaar en het Oogstfeest. We hebben de Tolhuistuin benaderd om dit met ons te doen.
- > Muziekpubliek: een luchtig straatmuziekprogramma met muzikanten en performers uit Noord, gericht op voorbijgangers. We hebben hier al een verplaatsbaar mini-podium voor gemaakt dat in Nieuw-West is ingezet. Het programma leidt altijd tot veel enthousiasme en heeft een aanzuigende werking.
- > Open green stage. Activiteiten van derden kunnen in dit programma een plek krijgen. We wegen dit wel tegen de gebiedswaarden en formele criteria.

2. Eigenaarschap en empowerment

De opgave van placemaking is volgens ons het neerleggen van een inspirerende visie voor dit stuk voor de komende drie jaar. Deze visie geeft richting en jaagt een programma aan dat wordt ingevuld samen met lokale partijen. Externe creativiteit, ervaring en expertise vanuit een breder netwerk zorgen voor kwaliteitsimpulsen. De huidige initiatiefnemers zijn belangrijk. We hebben een aantal van hen betrokken bij dit plan. We denken dat bovenstaande richting huidige initiatiefnemers vertrouwen geeft en nieuwe initiatiefnemers inspiratie biedt.

Eigenaarschap

- > Huidige initiatieven vormen de basis. Voor nieuwe initiatieven zoeken we lokale en intrinsiek gemotiveerde partijen. We vragen partijen niet “Wat wil je?”, maar “Wat zou je willen doen?”
- > Wij zorgen voor de kaders: vergunningen, budget aanvragen, beheer en landscaping. Initiatiefnemers kunnen focussen op wat hen motiveert.
- > De bovenstaande visie/richting is getoetst met een aantal bestaande initiatiefnemers. Daarmee is het bredere verhaal ook hun verhaal.
- > Eens per kwartaal organiseren we met initiatiefnemers een ronde tafel rondom de gezamenlijke agenda voor het gebied.

Empowerment

- > Visie en ontwerp: een bredere visie op de tijdelijkheid geeft vertrouwen en maakt de activiteit van de initiatiefnemers van groter belang. Een nieuwe ruimtelijke mal om de initiatieven heen verbindt, motiveert en betreft nieuwe groepen.
- > Externe expertise: inspiratie vanuit ons team en kwaliteitsimpulsen vanuit andere betrokken organisaties en experts (De Gezonde Stad, 5.1, 2, e Tolhuistuin) zorgen voor nieuwe

- verbindingen en tillen het geheel naar een hoger plan.
- > Faciliteren: we faciliteren in productie, communicatie, creativiteit en netwerken.

3. Ervaring, buurt en stadsdeel

3.1. Lokaal geworteld

Als Pop-Up City (PUC) zijn we nauw betrokken geweest bij de culturele ontginning van de Tolhuistuin vanaf 2009. Als eerste huurder in de Staalvilla keken we jaren uit over de Sixhaven. Onze huidige werkplek bevindt zich in de Buiksloterham op steenworp afstand van deze locatie. 5.1, 2, e

5.1, 2, e We kennen niet alleen het gebied, maar ook de vele initiatiefnemers, de gevoeligheden rondom gebiedsontwikkeling, verandering en gentrificatie, en weten waar Noord, de omliggende buurten en dit gebied vandaan komen. 5.1, 2, e

5.1, 2, e

5.1, 2, e Als PUC hebben we verschillende culturele en creatieve initiatieven en manifestaties in de hele stad en in dit gebied in het bijzonder georganiseerd. Zo organiseerden we samen met de Tolhuistuin de PechaKucha Night – het allereerste buiten-evenement in de tuin. We droegen ook bij een publicatie, onderzoek en tentoonstelling van Mediamatic over de ontwikkeling van Noord. Onze bijdrage werd zowel in de openbare bibliotheek van de Banne als in het MoMA in New York geëxposeerd. Kortom: we kennen het gebied, de ontwikkelingen en betrokkenen, en zetten dit netwerk graag in. Daarbij willen we ook opmerken dat we volledig belangenvrij zijn. We zijn op geen enkele wijze geëxposeerd aan een van de initiatiefnemers of een mogelijk belanghebbende partij.

3.2. Ervaring

PUC bestaat 15 jaar. We focussen we niet per se op onze achtertuin. We worden in Amsterdam, maar ook nationaal en internationaal gevraagd voor een professionele, creatieve en strategische rol in stedelijke transformatie. Afgelopen jaren hebben we veel ervaring opgedaan met vergelijkbare trajecten in opdracht van Gemeente Amsterdam. Onder de noemer HOBU trekken we sinds 2018 de placemaking van het Amstel III-gebied in Zuidoost. Ook dit is een gebied met gevoeligheden en speelt contact met bewoners en initiatiefnemers een grote rol. Op basis van dit project zijn we ook in Nieuw-West gevraagd voor het opzetten van een pacemaking-programma rondom het Dijkgraafplein, Sloterdijk III en het Gerbrandypark. Daarnaast werken we rondom het Rhônepark in Sloterdijk II aan een opgave waarin placemaking, tactical urbanism en participatie bij elkaar komen.

4. Beheer

Goed beheer is van wezenlijk belang om de plek aantrekkelijk en initiatiefnemers gemotiveerd te houden. We zien daarin drie verantwoordelijkheden die we invullen.

- > Signaleren: het regelmatig ter plaatse zijn. Wij doen elke week een schouw. Hierbij lopen we door het gebied en maken waar mogelijk een kort praatje met betrokkenen of passanten. Na afloop van evenementen doen wij altijd een check. 5.1, 2, e
- > Beheren en repareren. Zeker in dit gebied moet je uitstralen dat je om de plek geeft. Dingen die stuk zijn moeten snel gerepareerd worden. Zo krijgt verloedering geen kans en wordt verstoring gedrag

in de kiem gesmoord. Met ^{5.1, 2, e}, ^e ^{5.1, 2, e} ^{5.1, 2, e} Stichting SPIN hebben we de afspraak dat hij de technische beheer voor ^{5.1, 2, e} rekening neemt. Er wordt een budget gereserveerd voor ^{5.1, 2, e} inzet, regulier onderhoud en onvoorzienigheden.

- > Sociaal beheer. De initiatiefnemers zijn ook oren en ogen in het gebied. Nauwe en goede contacten met hen zijn ook voor het beheer van groot belang.
 - > We introduceren een app-groep voor behevraagstukken.
 - > We organiseren eens per kwartaal de Gallische tafel waarin we kort de stand van zaken doorlopen.
 - > We introduceren tuin-doe-dagen, waarin betrokken vrijwilligers helpen.

5. Doelmatigheid en meten

5.1. Doelmatige invulling

We hebben doelmatigheid hoog in het vaandel. We werken veel met bestaande initiatieven, materialen en netwerken. We zijn gewend binnen de kaders van een budget te werken en daar het optimale uit te persen en aanvullend cofinanciering te organiseren.

- > Voortbouwen op het werk van Placemakers en werken vanuit bestaande initiatieven.
- > Uitnodigen van projecten, activiteiten die al een achterban meenemen: de Tolhuistuin, De Gezonde Stad, Helen's Free Food Market, Boeren & Buren, et cetera.
- > Materiaal, initiatieven en energie recycleren: overal in de stad zijn al prachtige projecten opgezet. Vaak zoeken ze een nieuwe plek. Wat we hier toevoegen kan ook elders weer plek krijgen.
- > Aanvragen aanvullende financiering bij Fonds voor Noord en andere mogelijke partijen.

5.2. Meetinstrumenten

Impact van placemaking meten is complex. Wij hanteren vijf meetcriteria gebaseerd op het handboek *How Do I Measure Placemaking?*, dat tot stand kwam tijdens de European Placemaking Week:

1. Fysiek kapitaal: betere plek, leefbaarheid, ontmoetingsruimte.
2. Sociaal kapitaal: sterke community, onderling contact, trots, co-creatie.
3. Groen kapitaal: ecologie, natuurlijke waarden, ontspanning, biodiversiteit.
4. Economisch kapitaal: grond waarde, identiteit, ondernemersklimaat.
5. Cultureel kapitaal: kunst, diversiteit, performances, artistieke kwaliteit.

We denken dat we met de voorgestelde invulling vooral bijdragen aan punt 1, 2 en 3. Meting zal op die punten gericht zijn. Concrete acties daarop gericht zijn:

- > Beknopt onderzoek onder deelnemers van activiteiten, gefocust op kwantiteit en doelmatigheid (aantal deelnemers ten opzichte van uitgegeven budget per activatie) en kwaliteit (bevinding van deelnemers en initiatiefnemers ten aanzien van bovenstaande impact thema's).
- > We zetten een nieuwsbrief in om betrokkenen en buurt te bereiken en op deze punten te bevragen.
- > Halfjaarlijkse sessie met opdrachtgever, opdrachtnemer en betrokken partijen, gericht op verzamelen feedback rondom programma, proces en verbeterpunten.
- > We stellen voor wekelijks kort te overleggen over lopende zaken en maandelijks een overlegmoment in te plannen met een begeleidingsteam vanuit de opdrachtgever.